

OIKEA SUHDE

Tiede on teorian ja todellisuuden järjestettyä vuorovaikutusta uuden tiedon luomiseksi. Ripeintä on tieteen kehityksen kulku silloin, kun ajatus ja havainnointi etenevät tasa- tai vuorotahtia toisiaan ohjaten. Kehityksen ytimen muodostavat tutkimukset, joissa teoriaa ja empiriaa sovitetaan yhteen samoissa puitteissa. Sen ympärillä puhtaampi filosofointi ja teoretisointi, kuten myös raaempi empirismi voivat tieteenalan kokonaisuuden kannalta kansainvälisissä ja kansallisissa puitteissa hyödyllisesti kukoistaa. Niistä tulevat pidikkeet ja impulssit, jotka estävät teoreettis-empiiristä tutkimusta ajautumasta kehiin tai päästävät sen kehittää irti.

Jos osien suhde tieteenalalla muuttuu niin, että paljas pohdiskelu tai havainnointi nousevat etualalle teoreettis-empiirisen yhteensovittamisen laantuessa, edelliset — itsessään arvokkaat ainekset — saavat kokonaisuudessa kielteistä merkitystä, vaikka ne sellaisenaan säilyttävätkin täysin arvonsa.

Ne henkilöt, joille yhteiskunta on luovuttanut päätoimiseksi tehtäväksi tieteen edistämisen, eivät enää kokonaisuutena toteutakaan tehtäväänsä parhaalla mahdollisella tavalla. Yhteiskunnan edellytykset säädellä tiedettä ovat tunnetulla tavalla varsin rajalliset. Kun tieteellä itselläänkään ei ole mitään varmoja ja tehokkaita keinoja vinosuuntaustensa oikaisemiseen, sen osien sanotunlaiset perussuhteet voivat ajautua pitkällekin epäsuotavaan suuntaan. Tasapainoisen kehityksen paras edistäjä on joka tapauksessa rationaalisia pelisääntöjä kunnioittava jatkuva keskustelu tällaisistakin aiheista, joiden tärkeys niiden näennäisen banaalisuuden vuoksi helposti unohtuu.

Itse asiassa filosofoinnin ja havainnoinnin suhde varsinaiseen teoreettis-empiiriseen tutkimukseen on kuin suolan ja hiivan suhde jauhojen ja veden perusseokseen: niistä kehittyä yhdessä hyvä tulos, mutta vain sillä edellytyksellä, ettei niiden osuuksia vaihdeta. Suomalaisessa politiikan tutkimuksessa sanotut suhteet eivät liene koskaan olleet luonnottomat, mutta viime vuosina niiden kehitys on ehkä osoittanut jonkinlaista oireellista tasapainon horjumista. Tämä on siis mahdollista, vaikka erityyppisten yksittäisten tutkimusten taso ja arvo itsessään samanaikaisesti nousisivatkin.

Harto Hakovirta

* * *

Jättäessämme nyt Poliitikka-lehden toimituksen uusiin käsiin kiitämme lehden lukijoita ja kirjoittajia kuluneista kolmesta vuodesta sekä toivotamme seuraajillemme menestystä.

Harto Hakovirta

Risto Lehtinen

